

**UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
CLUBUL DE DREPT SOCIAL - *COSTEL GÎLCĂ***

**Conferința cu tema:
MODIFICĂRILE CODULUI
MUNCII ȘI ALE LEGII
DIALOGULUI SOCIAL**

București 14–15 iunie 2011

**Coordonator:
Prof. univ. dr. ALEXANDRU ATHANASIU**

**Universul Juridic
București
-2011-**

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2011, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
**MODIFICĂRILE CODULUI MUNCII ȘI ALE LEGII
DIALOGULUI SOCIAL. Conferință națională (2011 ; București)**

**Conferința cu tema : Modificările Codului muncii și ale
legii dialogului social : București, 14-15 iunie 2011 :**

**Universitatea din București, Clubul de drept social - Costel
Gîlcă / coord.: prof. univ. dr. Alexandru Athanasiu ; dr. honoris
causa Șerban Beligrădeanu, prof. univ. dr. Ovidiu Ținca, conf.
univ. dr. Claudia Costea, - București : Universul Juridic, 2011
ISBN 978-973-127-562-8**

I. Athanasiu, Alexandru (coord.)

II. Beligrădeanu, Șerban

III. Ținca, Ovidiu

IV. Costea, Claudia

349.2(498)(063)

REDACȚIE:

tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0731.121.218**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL

telefon: **021.314.93.15; 0726.990.184**

DISTRIBUȚIE:

tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,

CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

Cuvânt înainte la deschiderea lucrărilor conferinței „Modificările Codului muncii și Legea dialogului social”

Prof. univ. dr. **Alexandru ATHANASIU**

Mulțumim și Legiuitorului care confundă fiziologia cu legiferarea, de câte ori îl mănâncă de atâtea ori și scrie, asigurând motivul, nu doar pretextul, întâlnirilor repetate pe care trebuie să le avem; noi suntem chemați să descifrăm în termenii principiilor științei ignoranța agresivă a legilor. Lipsa de predictibilitate, de efectul ei – instabilitatea legislativă –, lipsa de viziune, voluntarismul mort etc.

Mă rezum în această deschidere la două chestiuni:

1. Explicația: de unde vine taifunul, tsunami, de unde această nevoie de autoaprindere a motoarelor legiferării pentru schimbarea matricei legislative, din ce concepție, cine a pus-o la drum și ce destinație e urmărită prin noile reglementări;

2. La ce trebuie să servească întâlnirea noastră de azi: interferența cotidiană dintre practicieni și teoreticieni, schimbul de informație sistematizată este obligatoriu. În această lume care-și schimbă paradigmele de la o zi la alta, este foarte important ca lumea juridică să nu fie dispersată doar de egoismele realizării individuale, ci și de solidaritățile profesionale necesare. Lumea juridică face obiectul unor atacuri nedemne astăzi, care nu se limitează la comportamente individuale, ci la apartenența – atacurile profesionale sunt noile atacuri ale Inchiziției (în România – inchiziția apartenenței la anumite categorii profesionale).

6 Modificările Codului muncii și ale Legii dialogului social

Seminarul nostru nu trebuie să fie doar o abilitare cu cunoștințe noi, ci și un răspuns al lumii juridice românești, că ea nu e o adunătură de interese conjuncturale, ci o sumă de abilități și capacități puse în slujba principiilor dreptului fără de care un stat modern nu există, iar o națiune nu se vertebrează în aspirațiile ei, în acțiunile ei și în progresul ei.

Codul Muncii și Dialogul Social

De unde vin aceste modificări? Dintr-o necesară acomodare pentru unii a caracterului protectiv al normelor dreptului muncii, la exigențele competitivității economice globale, precum și la efectele negative ale crizei mondiale – flexibilizarea relației de muncă. Sunt numeroase luările de poziție, atât la nivelul deciziei politice cât și la cel al opiniei doctrinare în favoarea unei relaxări a cadrului normativ ce tutează raportul juridic de muncă. O anumită tendință de liberalizare a normativității în domeniul social și, în special, diminuarea normelor imperative cunoscute de doctrinarii dreptului muncii drept ordinea publică socială, pare a fi parcursul miraculos al salvărdării inițiativei antreprenoriale și noul ideal al ieșirii din recesiune și al viitoarei creșteri economice durabile. Creșterea puterilor patronale prin utilizarea pe o scară mult mai largă a mecanismelor dreptului civil în materia contractului de muncă și, în concret, exacerbarea principiului libertății contractuale ca fundament, dar și ca finalitate ale încheșării, dar și ale deștrurării pe de altă parte a relației juridice de muncă, par astăzi calea magistrală de urmat în legiferarea muncii din România. Diminuarea rolului contractelor colective de muncă prin eliminarea reglementării contractelor colective la nivel național, parificarea regimului juridic între toate tipurile de contracte de muncă prin negarea regulii priorității contractelor de muncă pe perioadă nedeterminată, reevaluarea conținutului normativ al dialogului social, precum și limitările exercițiului dreptului la grevă, sunt prezentate în dezbaterea publică ca elementele esențiale ale decalogului modernității și modernizării raportului juridic de muncă.

Utilizarea abuzivă, insistentă, a celor 2 concepte – modernitatea și reforma –, devine chiar plictisitoare:

– guma reformei și jeleul modernității... cei care le mesteca nu vor ști că reforma apare ca mișcare religioasă – care nega Rusaliile, pogorârea Sf. Duh asupra apostolilor, adică legătura dintre D-zeu și credincioși este directă, nu prin intermediul birocrăției...ecleziastice;

– sensul reformei – o altă raportare la referențial: ce legătura are cu reforma mestecată de noi? Niciuna.....

Ofensiva în direcția unui Cod al Muncii suplu care să afirme principii și să promoveze numai norme juridice cu grad ridicat de generalitate este dorul după trecut. Așa a fost Codul muncii din 1972 – legea cadru, legea slogan, legea schelet. Or noi, tocmai în 2003 și chiar înainte, am spus că vrem un cod după modelul celor occidentale, care să reglementeze cât mai detaliat problematica relației de muncă tocmai pentru a evita abuzul mărturisit de experiența trecutului. Legile în aplicarea codului, de multe ori, deturnau de la scopul instituit de Cod o serie de instituții juridice. De aceea, ideea supleții, a codului cu norme generale, cu multe norme de trimitere este primul pas, într-o legiferare abuzivă și într-un stat care guvernează după bunul plac și nu după bunul plac al cetățenilor, spre abuz. În cazul legilor de aplicare a codului, de multe ori te urci în autobuzul principiilor din cod și ajungi în cimitirul destinației legilor speciale. Or noi am vrut să evităm acest pericol care se poate naște dintr-o astfel de reglementare, dar iată că legea întronează și această idee, sigur, pe motiv de greutate corporală a codului, sigur sunt prea obezi, bugetarii obezi, codul obez. Suplețea este cheia succesului de la fitness până la legiferare, și mai mult decât atât, chiar completarea codului prin intermediul relației directe contractuale între partenerii sociali. Această realitate și direcție de legiferare trebuie în aceste două zile dezbătută, și desigur, exprimate opinii de o parte sau de alta. Dar problema în sine este dacă relația de muncă în conținutul ei obligațional

8 Modificările Codului muncii și ale Legii dialogului social

trebuie lăsată în cea mai mare parte pe seama voințelor partenerilor contractuali, sau nu este o probă care, din punctul meu de vedere are o mare importanță în evoluția de azi dar mai ales de mâine a dreptului muncii.

Sigur, Codul muncii înainte de modificare, cu atât mai mult după, nu este imuabil, nu e o formă perfectă, este supus unei eroziuni permanente, determinată de condiționările vremurilor și de necesitatea în permanentă evoluție a partenerilor sociali. Suntem convinși că adaptabilitatea normei juridice la realitatea economică și socială, ca și rolul său de susținere a tendințelor unei societăți, rămân calitățile principale ale dreptului în realizarea funcțiunii sale de reglementare a raporturilor sociale. Numai că acest obiectiv, în procesul necesar de modificare a legislației, trebuie să țină seama în mod esențial de finalitatea conceptelor de adaptabilitate și perfectibilitate, respectiv, de dezvoltarea economică și socială a țării, de civilitatea mediului de muncă, de consolidarea parteneriatului social. Nu există o modificare a legislației muncii, o adaptare și o perfectibilitate a ei, fără să fie ancorată cel puțin la aceste trei obiective, așa spune, prezumate. Pentru că sigur ni se spune mai mereu și mai ales în ultima vreme: nu sunt bani, nu putem da ce scrie în legi. Asta nu e un argument, e un alibi. Numai că diferența pentru oamenii de știință între un argument și un alibi este acea diferență între un om inteligent și un infractor. Un om inteligent ia argumente opiniile și atitudinile, caută mereu argumente, un infractor își caută un alibi. Asta trebuie să facem noi, ferm, tenace și tot timpul. Dacă nu se înțelege acest lucru, nu vom pierde bătălii ale științei, ale dreptului, vom pierde războiul dreptului. Și asta-i foarte grav!

Codul muncii românesc nu mai este doar expresia voinței legiuitorului român, ci prin integrarea acquis-ului comunitar evoluează obligatoriu pe liniamentele ideatice normative și instituționale ale UE. Din această perspectivă conceptuală, Codul muncii trebuie înțeles și aplicat într-o legătură directă și necon-

diționată cu valorile și normele juridice care reglementează raporturile de muncă la nivelul UE, dar și la nivelul Consiliului Europei. Orice abatere de la normativul european îndepărtează, nepermis și cu efecte extrem de negative, lumea muncii din România de comandamentele civilizatoare ale regulilor muncii din Europa. Senzor sensibil al mutațiilor din viața practică cotidiană a lucrătorilor, al bătăliei economice mondializată, codul trebuie să prezerve câștigurile esențiale ale muncii ca expresie a dreptului la viață și demnitate al lucrătorului.

În final, trebuie să înțelegem, că dreptul muncii nu s-a născut din ideea unei egalități perfecte în drepturi a partenerilor relației de muncă, cum în ultima vreme iubitorii dreptului civil încearcă să ne convingă, iar cei care pun în operă această teză fără să o cunoască foarte bine o impun chiar cu foarte multă energie. De la 1919, celebrul capitol 13 al tratatului de pace franco-german încheiat la Versailles când a fost constituită OIM, a pornit de la un text în care se spune că munca nu este o marfă, iar plata muncii nu este doar un schimb pecuniar pentru o activitate prestată, munca este o formă de realizare a demnității fiecăruia dintre noi.

Atâta vreme cât noi, ca juriști, slujim ideea de progres prin drept – factor de civilizare a relației interumane și de ameliorare a individului în raporturile sale cu ceilalți, și în raport cu realități constituite – statul și comunitățile locale –, noi avem datoria să fim de partea progresului. Iar ca specialiști în dreptul muncii, avem datoria de a înțelege, în primul rând, că Dreptul muncii este un drept în favoarea lucrătorului. Dreptul muncii nu este un drept egalitarist juridic cum e dreptul civil, nu, dreptul muncii pune niște accente în plus pentru lucrător, pentru că asta a fost rațiunea lui de a se naște, altfel, *locatio operarum* rezolvă problema. Contractul de antrepriză sau de închiriere de servicii rezolvă din timpul romanilor problema muncii prestate în favoarea altei persoane, nu era nevoie de tot acest *corpus* de principii.

Este de datoria noastră ca juriști în sec. XXI în România, chiar dacă avem opțiuni diferite, nu avem nicio scuză să nu încercăm să aplicăm principiile de drept. Orice abandon al lor se răzbună în timp și se răzbună îngrozitor, cum ne arată istoria modernă a Europei, orice abandon al principiilor se plătește, ca în convențiile de anatocism, dobânda este mult mai mare decât capitalul. Noi avem datoria de a spune adevărul pe măsura priceperii noastre, pe măsura capacității noastre intelective dar cu onestitate obligatorie.

Noi, juriștii, nu suntem funcționarii unei forme, ci slujitorii unei credințe. Cine nu înțelege asta, sigur că va abandona valorile, principiile și va crea pentru satisfacerea unor meschine probe personale, pentru cei 40 arginți, va satisface voința oarbă a celor care vor să instaleze dreptul forței și nu să se supună forței dreptului.

OBIECTIVELE ACESTEI CONFERINȚE:

1. O lectură profesională prin interpretarea apropiată a textelor legale în dezbateri;
2. Evidențierea anumitor dificultăți de ordin conceptual, dar și practic în aplicarea unor reglementări modificatoare;
3. sublinierea unor tendințe de legiferare prin corespondența lor în spiritul legislației muncii românești și europene;
4. gradul de conformare al legislației muncii cu acquis-ul comunitar;
5. dezvoltarea unor mecanisme de interpretare apropiată a misiunii instituțiilor dreptului muncii – pentru că noi trebuie să realizăm ceea ce se numește, în limbaj european, o anumită pedagogie socială;
6. dezvoltarea de soluții riguros întemeiate conceptual, dar cu valențe concrete și utile de utilizare în practică a dreptului muncii;

7. formarea unui nucleu de teze și mecanisme de implementare, care să asigure o anumită omogenitate interpretativă și decizională în aplicarea normelor dreptului muncii – să realizăm cu cei prezenți aici, cu cei care vor fi informați, să asigurăm o anumită omogenitate de viziune, chiar dacă conștiința fiecăruia dintre noi slujește idealuri proprii;

8. îmbogățirea patrimoniului de cunoștințe, investirea cu abilități cognitive complementare a juriștilor interesați de dreptul muncii;

9. consolidarea unui *corpus* de principii și teze, ca instrument de analiză și acțiune juridică pentru toți cei chemați să rezolve aplicarea normelor dreptului muncii și să asigure, în viitor, matricea durabilă de ameliorare a normativității în acest domeniu;

Ar fi cazul ca, *antefactum*, experții să fie chemați, înrolați, integrați unui proces normal de legiferare, să fie întrebați și să-și poată exprima un punct de vedere consolidat juridic și argumentat rațional.

Atâta timp cât legile în România sunt făcute de ignoranți, de interesați prea mult, interesul excesiv orbește înțelepciunea argumentației, sunt prea multe interese, prea multă ignoranță și o excesivă voință de a dărâma tot înlocuind cu neantul.

Din această combinație de 3 luate în fiecare zi, 30 zile, această permutare factorială este de natură a ne aduce în situația de astăzi, toți încercăm să reparăm greșeala, dar repararea greșelii aduce mult mai puține beneficii decât profilaxia greșelii, ar trebui dinainte să facem legi inteligibile, echitabile.

10. Formarea în timp de juriști specializați în domeniul dreptului social, un corp de experți care să dea garanții solide de profesionalism și expertiza proiectelor de ameliorare ale legislației muncii.

